

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

TRAJNOSTNA MOBILNOST
v vzgoji in izobraževanju

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

SPODBUJANJE TRAJNOSTNE MOBILNOSTI V OBVEZNEM IN RAZŠIRJENEM PROGRAMU OŠ

Priložnosti za razvoj trajnostne mobilnosti v vzgoji in izobraževanju

mag. Nada Nedeljko in
mag. Marta Novak,
področni podsekretarki
Zavod RS za šolstvo

in učiteljici Katja Medija, OŠ Jurija Vege Moravče in Mateja Simonič, OŠ Olge Meglič Ptuj

19.1.2023

UVOD

Kakšna so vaša današnja pričakovanja?

Zapišite vprašanje/a...

<https://padlet.com/martanovak2012/hrp5lmlz1vvdrut9>

TRAJNOSTNA MOBILNOST IN IZOBRAŽEVANJE ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ V VIZ

TM spodbuja in razvija ter krepi veščine za kulturo vedenja v cestnem prometu, zdrav način življenja, gibalne in socialne kompetence, odnos do okolja in ekologijo v sodobnem življenju.

TM temelji na načelu upoštevanja potreb in interesov posameznika, skupine.

Izhodišče za razvoj TM v VIZ je dokument [Strategija kulture vedenja in vzgoja za trajnostno mobilnost otrok in mladostnikov v sistemu vzgoje in izobraževanja do leta 2022...](#)

Področje trajnostne mobilnost je eno ključnih področij vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj (VITR).

ZAKONODAJA

1. [Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030](#)
2. [Strategija razvoja Slovenije do leta 2030](#)
3. [Resolucija Nacionalnega programa varnosti cestnega prometa RS za obdobje 2013–2022](#)
4. [Zakon o voznikih \(Uradni list RS, št. 85/16, 67/17, 21/18 – ZNOrg, 43/19 in 139/20\)](#)
5. [Zakon o pravilih cestnega prometa](#)
6. [Zakon o cestah](#)
7. [Nacionalni program varnosti cestnega prometa za obdobje 2013–2022](#)

STRATEGIJA RAZVOJA SLOVENIJE DO LETA 2030

- je podlaga celovitega procesa srednjeročnega načrtovanja
- predvideva določitev prednostnih nalog in ukrepov v državi
- v poglavju Zdravo in aktivno življenje strategija predvideva tudi izboljšanje prehranjevalnih in gibalnih navad otrok in mladine
- Strategija izvaja Agendo za trajnostni razvoj do leta 2030.

Program ukrepov za TR

- tretji cilj trajnostnega razvoja je v agendi določen: poskrbeti za zdravo življenje in spodbujati splošno dobro počutje v vseh življenjskih obdobjih
- šesti podcilj tega cilja je do leta 2030 na svetovni ravni prepoloviti število žrtev in poškodb zaradi prometnih nesreč, sledenje Viziji NIČ.

ZAKONODAJA

V Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju v RS 2011 je zapisano, da mora načelo TR postati eno ključnih načel vzgoje in izobraževanja.

TR zahteva nova znanja, nov pogled na naše vrednote, usmerja nas v drugačna ravnanja, stališča, odzive in drugačne razmisleke ter odnose in spremembo razmišljanja.

Z nalogo TM razvijamo:

- odprto, varno, spodbudno in uporabno učno okolje,
- sledimo mobilni, multikulturni, povezani, trajnostni družbi
- vsebine prometne varnosti povežemo z vidiki telesne dejavnosti, zdravjem, ekološkim in okoljskim vidikom.

<https://www.mdpi.com/2071-1050/11/5/1496/htm>

The text 'Education 2030' is displayed in red and blue, followed by a vertical line and the United Nations Sustainable Development Goals wheel.

Incheonska deklaracija, 2015

Nova vizija za izobraževanje v naslednjih petnajstih letih:

»Naša vizija je spreminjanje življenj z vzgojo in izobraževanjem, ob prepoznavanju pomembne vloge vzgoje in izobraževanja kot glavnega nosilca razvoja in uresničevanja drugih predlaganih ciljev trajnostnega razvoja«.

PREDNOSTNA PODROČJA DELOVANJA

Razvoj politik

Preoblikovanje učnih okolij

Krepitev kompetenc izobraževalce v

Opolnomočenje in mobilizacija mladih

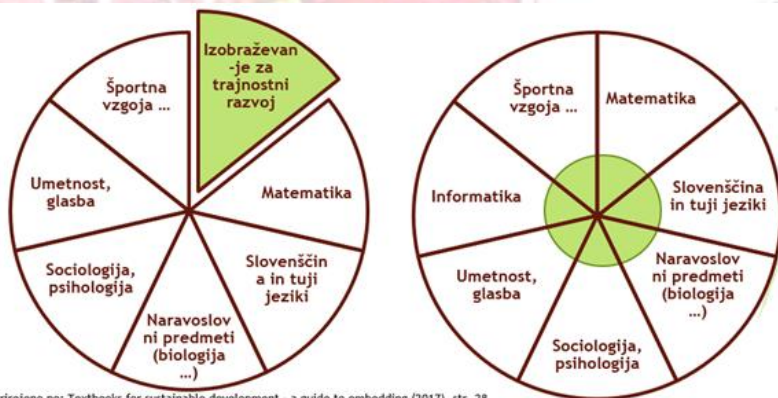

Pospeševanje delovanja na lokalni ravni

Vključevanje VITR v vzgojno izobraževalno politike

Prenova vzgojno-izobraževalnega sistema za zeleni in digitalni prehod: prenova učnih načrtov.

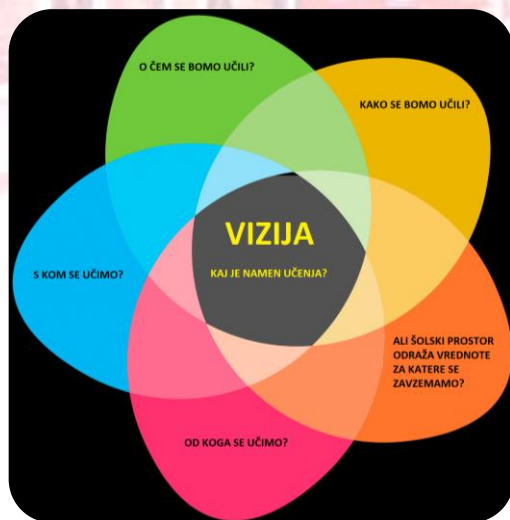
Prilagojeno po: [Textbooks for sustainable development - a guide to embedding](#) (2017), str. 28

- Tematsko področje
- Podnebne spremembe
- Globalno spreminjanje in varstvo okolja in narave
- Biodiverziteta
- Hrana in kmetijstvo
- Energijski viri in surovine po svetu
- Zdravje in dobro počutje (blagostanje)
- Trajnostna proizvodnja in potrošnja
- Mobilnost, razvoj mest in prometa
- Demografske strukture in razvoj
- Kulturna raznolikost, strpnost in inkluzija
- Migracije in integracija
- Demokracija in človekove pravice
- Enakost spolov

Preoblikovanje učnih okolij

UČNO OKOLJE, KJER SE UČIMO O TEM, KAR ŽIVIMO, IN ŽIVIMO, KAR SE UČIMO.

Vključevanje VITR kot dela obstoječih predmetov, kot sestavnega dela vizije šole, učnih načrtov in priprav učiteljev/vzgojiteljev – spodbuja celostni pristop k poučevanju (Agenda 2030)

Kaj želimo doseči? Kaj je naš namen?

Katere so tiste vsebine, področja, dejavnosti, ki podpirajo našo skupno vizijo?

Kaj nam sporočajo otroci/učenci, kaj je za njih pomembno?

Katere veščine in vsebine so relevantne za njihovo okolje?

Vsi ti razmisleki prispevajo k učinkovitemu umeščanju VITR v učno okolje posameznega VIZ.

VIZIJA

O čem se bomo učili?

Katere trajnostne teme so že del našega kurikula/posameznega učnega načrta?

Čemu se lahko posvetimo pri posameznih predmetih in čemu medpredmetno/interdisciplinarno (npr. ITS)?

Kako zagotoviti aktualizacijo?

Kako se učimo?

Kateri so tisti pristopi, ki podpirajo in spodbujajo pozornost, radovednost, aktivnost, povezovanje?

Kako mladim omogočiti, da odkrijejo, kaj je lahko njihov prispevek k trajnosti?

Kakšno učno okolje spodbuja transformativni proces?

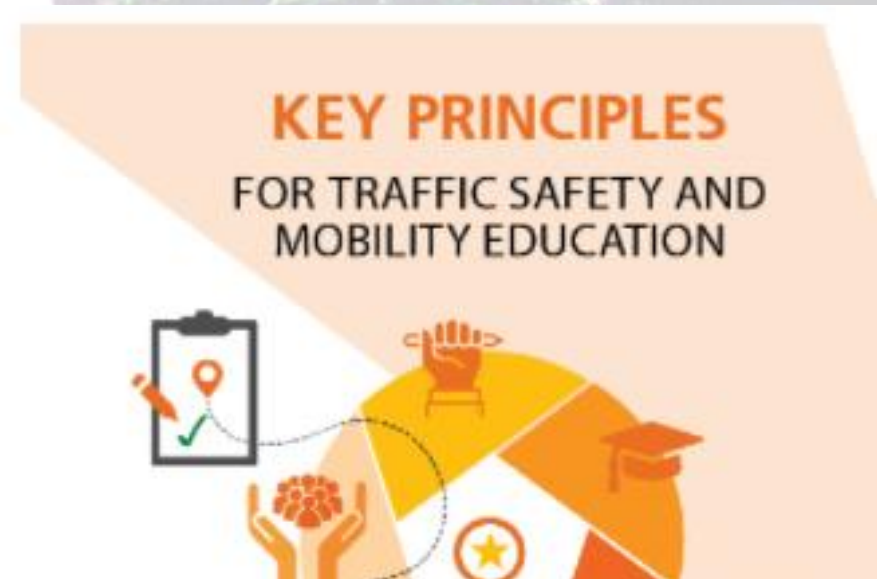
PEDAGOGIKA
IN
DIDAKTIKA

IZOBRAŽEVANJE O VARNOSTI V PROMETU IN MOBILNOSTI

Evropski svet za varnost v prometu (2021) je izdal

- 4 cilje
- 5 ključnih načel
- 17 priporočil za izvajanje ukrepov, ki jih je treba izvajati v vseh evropskih državah

www.trafficsafetyeducation.eu/key-principles

NAMEN: otroci in mladostniki – deležni visoko kakovostnega izobraževanja o varnosti v prometu in mobilnosti

5 KLJUČNIH NAČEL

**ZAGOTAVLJANJE PRAVICE DO IZOBRAŽEVANJA O VARNOSTI
PROMETA IN MOBILNOSTI**

VKLJUČEVANJE IN PODPIRANJE VRTCEV/ŠOL

ZAGOTAVLJANJE VISOKO KAKOVOSTNEGA IZOBRAŽEVANJA

ZAGOTAVLJANJE OKVIRNIH POGOJEV

VKLJUČEVANJE POMEMBNIH DELEŽNIKOV

CILJI TM IN IZOBRAŽEVANJE ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

Temeljni cilj izobraževanja trajnostne mobilnosti je zagotoviti, da so vsi, zlasti otroci in mladostniki, deležni zelo kakovostne varnosti v cestnem prometu in mobilnosti. (Cilj, 2020).

Cilji za uresničevanje trajnostne mobilnosti in dejavnosti za doseganje ciljev:

- 1.CILJ: Preizkušanje inovativnih pedagoških pristopov in strategij poučevanja in učenja, usmerjenih na učečega se.
- 2.CILJ: Razvoj in krepitev znanja, veščin ter kulture vedenja v prometu.
- 3.CILJ: Stalno strokovno usposabljanje strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju
- 4.CILJ: Spodbujanje sodelovanja in povezovanja z deležniki (znotraj in zunaj VIZ).

(prirejeno po www.trafficsafetyeducation.eu/key-principles)

PRILOŽNOSTI ZA VKLJUČEVANJE TRAJNOSTNE MOBILNOSTI V OŠ

- **Obvezni program OŠ:**

- različni predmeti (cilji in vsebine)
- dnevi dejavnosti (promet, kolesarjenje...)

- **Razširjeni program OŠ:**

SKLOP: Gibanje in zdravje za dobro psihično in fizično počutje in zdravje

- **Usposabljanja za vožnjo kolesa in kolesarski izpiti**
- **Šola v naravi, tečaji, sobotna šola**
- **Izbirni predmet**
- **Varovanje otrok na poti v šolo**
- Natečaji
- Projekti, akcije
- Področje TM vneseno v vizijo VIZ
- Uporaba sodobne tehnologije, mediji, načrti
- Metodično-didaktična igrala

Trajnostna mobilnost v razširjenem programu (RaP) osnovne šole

mag. Nada Nedeljko, Zavod RS za šolstvo

Andreas SCHLEICHER, Director for Education and Skills, OECD

Učenje za prihodnost tudi v RaP

Učenje za prihodnost OECD učni kompas 2030
(prof. dr. Andreas Schleicher, OECD)

<https://www.youtube.com/watch?v=t88XITPd3Dk>

Problem, ki se ga moramo lotiti:

Ko smo anketirali učence, je 8 do 10 petnajstletnikov dejalo, da jih skrbi za podnebje - globalno segrevanje (oz. za svetovne probleme). Ko pa smo jih vprašali, če imajo moč kaj spremenit, če lahko vplivajo na svetovne probleme, se je odstotek precej znižal ... Iz učencev smo naredili pasivne sprejemnike znanja.

Rešitev:

V prihodnosti moramo pomagati mladim, da aktivirajo svoje kognitivne, socialne in čustvene sposobnosti in nekaj ukrenejo. Gre za to, da učencem pomagamo razmišljati s svojo glavo in hkrati sodelovati z drugimi. Naučiti jih razmišljati kot znanstveniki.

Razvoj TM v RaP skozi čas

21. stoletje

Od 2018 - Poteka poskus posodobitve RaP-a (*Uvajanje tujega jezika v obveznem programu in preizkušanje koncepta razširjenega programa v OŠ*)

Kurikularni dokument : Razširjeni program osnovne šole

- Sklop **Zdravje in varnost**: vzgoja za varno/trajnostno mobilnost
- Sklop **Gibanje** (vsak dan gibanje/telesna aktivnost za vse učence)

2021 – Strategija kulture vedenja in vzgoja za TM otrok .

RaP je deležen sprememb in posodabljan

- njegovi zametki pred več kot 50 let
  - vzgoja za **prometno varnost**

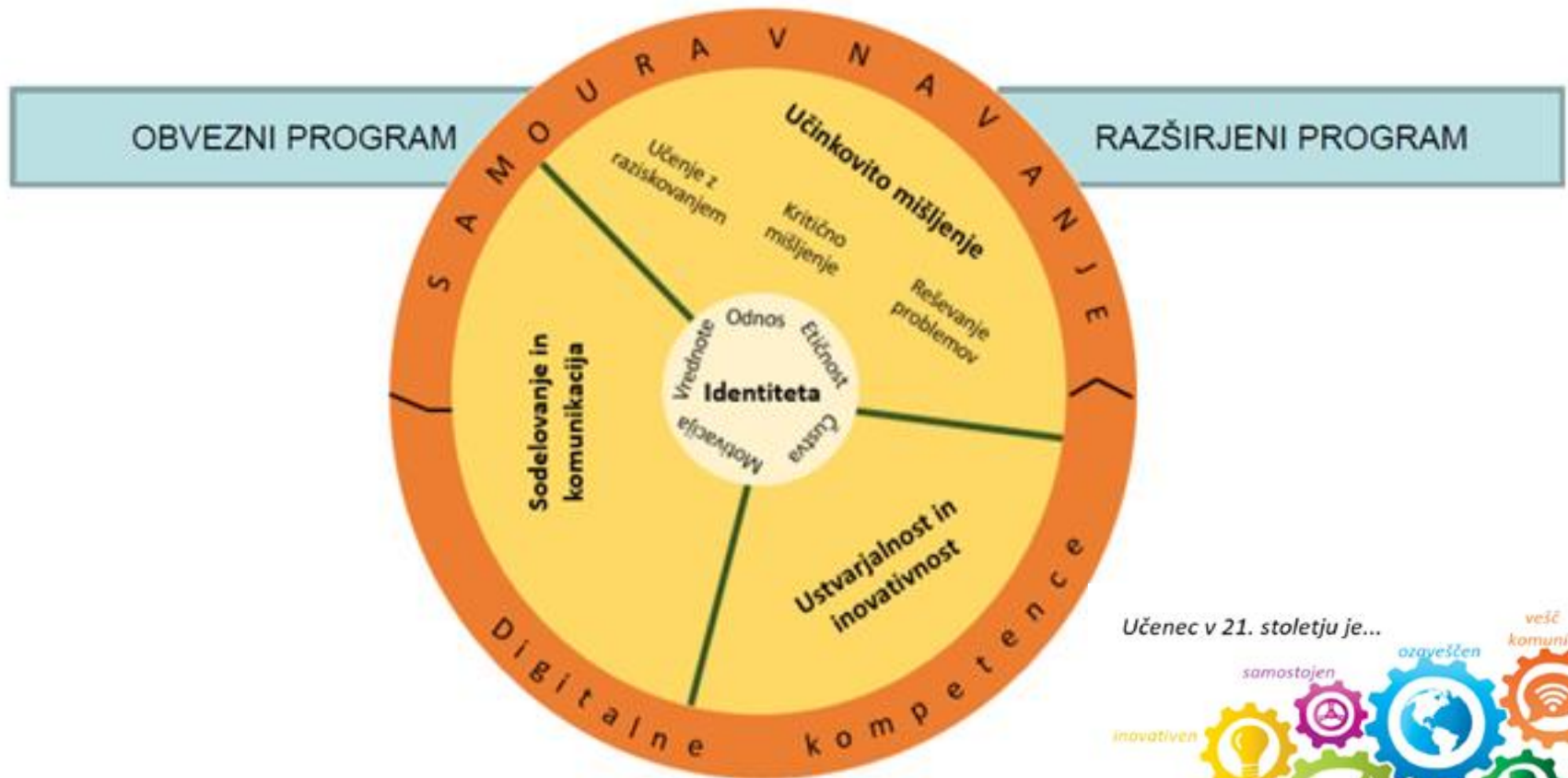
20. stoletje

<https://www.mojaobcina.si/vrhnika/novice/>

RaP - priložnosti za razvoj veščin, spretnosti ... in povezovanje z obveznim programom OŠ

Temeljita na sodobnih mednarodnih konceptih učenja in poučevanja.

POKLICI PRIHODNOSTI: 65% današnjih predšolskih otrok bo opravljalo poklic, ki danes še ne obstaja.

Zavod Republike Slovenije

<https://www.pinterest.com/pin/51932201927815951/>

Vzgoja za TM v RaP 21. stoletja

- Spodbuja in razvija ter krepi veščine za kulturo vedenja v cestnem prometu, zdrav način življenja, gibalne in socialne kompetence, odnos do okolja in ekologije v sodobnem življenju.
- Temelji na načelih upoštevanja potreb in interesov posameznika, skupine in sledi načelu enakih možnosti.
- Spodbuja trajnostni promet z namenom spreminjanja stališč in potovalnih navad vseh udeležencev v prometu kot npr. spodbujanje, da učenci/učitelji prihajajo v šolo peš, s kolesom, javnim prevozom.
- Je pridobivanje in stalno obnavljanje znanja, spretnosti, veščin in vrednot za varno vključevanje v cestni promet.
- Uresničevanje ***Strategije kulture vedenja in vzgoja za trajnostno mobilnost otrok in mladostnikov v sistemu vzgoje in izobraževanja 2024, 2027***
- Pomembna in zakonsko določena aktivnost TM v RaP je **usposabljanje učencev za vožnjo kolesa in kolesarski izpit v cestnem prometu.**

– [Zakon o voznikih, 55. člen; Koncept usposabljanja](#)

Cilji in namen RaP v povezavi s cilji TM

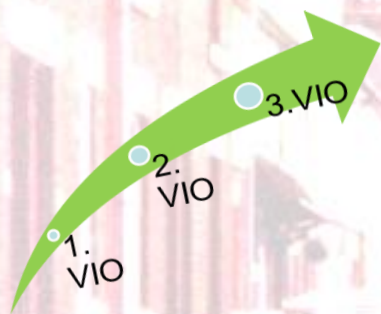
Učenci:

- lažje dosežajo cilje TM obveznega programa OŠ,
- dosežajo lastne, specifične cilje (poklici prihodnosti)
- jim je omogočena izbirnost in participacija,
- **razvijajo ustvarjalnost in inovativnost,**
- razvijajo različne interese, spretnosti in znanja;
- razvijajo učne in delovne navade,
- **razvijajo učinkovito in kritično mišljenje,**
- **razvijajo sodelovanje in sodelovalno učenje,**
- **razvijajo digitalne veščine,**
- **kakovostno preživljajo prosti čas,**
- **razvijajo zdrav življenjski slog,**
- povezujejo z lokalnim in širšim okoljem
- ...

Temeljni cilj TM v VIZ: *Krepitev znanja, veščin, moralnih vrednot, stališč, razvijanje odgovornosti, strpnosti, spodbujanje gibanja, pozitivnega odnosa do okolja.*

4. Cilj TM:
Spodbujanje sodelovanja in povezovanja z deležniki (znotraj in

Priložnosti za razvoj TM v RaP

Poleg kognitivnih v ospredje postavljamo tudi temeljne spretnosti in veščine, ki prečijo **udejstvovanje** posameznika v **najraznovrstnejših življenjskih situacijah.**

Učenci z različnimi in predvsem praktičnimi aktivnostmi (hoja, kolesarjenje, vključevanje v javni promet; projektne naloge, raziskave, natečaji ...) ozaveščajo in krepijo znanja in veščine za TM.

<https://www.o-selnica.mib.edus.si/trajnostna-mobilnost/>

Učitelji preizkušajo inovativne/sodobne pedagoške pristope in strategije poučevanja in učenja, usmerjene na posameznega učenca in ki prispevajo k razvoju kritičnega mišljenja in reševanja problemov TM.

PRIMERI DOBRE PRAKSE

Trajnostna mobilnost na OŠ

*Katja Medija, OŠ Jurija Vege Moravče,
učiteljica*

Mateja Simonič, OŠ Olge Meglič Ptuj

IZ PILOTNEGA PROJEKTA...

Uresničevanje TM in izobraževanje za TR v VIZ v **oš**

- poteka v obveznem in razširjenem programu OŠ po celi vertikali in skozi celo leto (medpredmetno, povezovalno, sodelovalno, pridobivanje teoretičnih znanj, razvoj spretnosti, veščin),
- **promocije, pri katerih sodelujejo učenci šole: šolska spletna stran, šolsko glasilo, FS stran šole, lokalni mediji,....,**
- raziskovalne naloge v povezavi z lokalno skupnostjo, agencijami za promet, RK, gasilci, ZD; Evropski teden mobilnosti,
- **medgeneracijsko sodelovanje in učenje,**
- predavanja in delavnice za strokovne delavce; strokovna rast, osveščanje,
- **poudarek na gibalnem razvoju oz. gibalni učinkovitosti učencev (in tudi učiteljev); športni program Zlati sonček (kolesarjenje),**
- povezava med vrtcem in šolo (smiselna nadgradnja znanja, spretnosti in veščin),
- **učenci postajajo ambasadorji TR in TM.**

ZA KONEC

- Katere so priložnosti za krepitev kompetenc, ki omogočajo spodbujanje družbenih sprememb za trajnostno prihodnost?
- Ali naši učeči dobijo dovolj priložnosti za pridobivanje znanja, spretnosti, vrednot ter stališč, potrebnih za spodbujanje TR ter izkusijo TR skozi celostni institucionalni pristop k VITR? Kako?
- Kako vzgojiti, oblikovati odgovornega otroka, učenca, dijaka v VIZ za prihodnost?

ODGOVORI UČITELJEV:

- **Spremembe v življenju**
- **Ozaveščanje sebe in drugih v okolju**
- **Spodbujanje spretnosti, veščin in znanja**
- **Zagotoviti varno in spodbudno učno okolje**
- **Oblikovati pozitivna stališča, navade, ravnanja**
- **„Živeti to“, biti zgled**
- **Razvoj ključnih kompetenc (reševanje problemov, osebne, socialne organizacijske kompetence, kreativno razmišljanje, uporaba IKT, TR/TM**
- **Sodelovanje in povezovanje**

ZAKLJUČEK

- Kaj boste odnesli v šolsko prakso?

- Vprašanja
- Razprava
- Delitev mnenj
- [POSODOBLJEN DOKUMENT](#)

Posnetki, prijave, gradiva

<https://forms.gle/sNbB2a3kkrwzEfvj7>

Vsebine naslednjih srečanja srečanj bodo (termine lahko vidite v prijavnici):

- Spodbujanje trajnostne mobilnosti v obveznem in razširjenem programu OŠ;
- Dan prijaznega spletnega govora, Ustrezni odzivi učitelja na neustrezno vedenje učenca;
- Pouk na prostem za razvijanje znanja in spretnosti učencev; 60 minut gibanja v vsakem šolskem dnevu.

RAZREDNI
POUK

POUČEVANJE IN UČENJE NA RAZREDNI STOPNJI

POUČEVANJE IN UČENJE NA RAZREDNI STOPNJI - šolsko leto 2022/2023

+ Videokonferenca z učitelji 2022_2023

<https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=10021>